СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY

РІК XLVI. Ч. 296. Джерзі Сити, Н. Дж., середа, 21-го грудня 1938. No. 296. Jersey City, N. J., Wednesday, December 21, 1938. VOL. XLVI.

ТРИ ЦЕНТИ В ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВАХ АМЕРИКИ. ПЯТЬ ЦЕНТІВ ЗА ГРАНИЦЕЮ ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВ АМЕРИКИ. Тел. „Свободи": BErgen 4-0237. 4-0807. — Тел. У. Н. Союзу: BErgen 4-1016. THREE CENTS IN THE UNITED STATES OF AMERICA. FIVE CENTS ELSEWHERE.

АРГЕНТИНА ДАЛІ ПСУЄ СОЛІДАРНІСТЬ ВСЕАМЕРИКАНСЬКИХ КРАЇВ

ЛІМА (Перу). — Під напором решти делеґатів усіх американських країв, що беруть участь у всеамериканській конференції, делеґати Арґентини звернулися по вказівки до свого уряду, що робити: чи прилучитися до всеамериканської оборонної солідарности, чи ні? Але від свого уряду вони до тепер не могли добитись інструкцій, бо міністер заграничних справ десь виїхав. Поступовання Арґентини псує настрій на конференції.

В Арґентині недовіря, а навіть ненависть, до Злучених Держав глибоко вкорінена. Арґентинські часописи часто поміщують статті, в яких таврують „імперіялізм вуйка Сема". Вкупі з теперішньою конференцією арґентинські часописи висказують думку, що оборонна солідарність усіх американських країв проти нападу тоталітарних країв це добра думка, але що станеться з краями Полудневої Америки, коли Злучені Держави самі вплутаються в якусь війну? Занадто велика солідарність, на думку арґентинських політичних кол, може потягнути в конфлікт інші краї, проти їх власних інтересів.

ҐАРНЕР ПРОТИ ТРЕТЬОГО КАНДИДУВАННЯ РУЗВЕЛТА.

ВАШИНҐТОН. — У конґресових колах розпочався рух за те, щоб спинити Рузвелта від його третьої кандидатури на президента. У звязку з тим конґресмени себе взаємно випитують, хто є якої думки. Приятелі заступника президента, Ґарнера, подали до відома, що Ґарнер є проти третьої кандидатури Рузвелта. Він думає, що хоч конституція не забороняє третій раз кандидувати, то перший президент Злучених Держав, Джордж Вашинґтон, поставив добрий приклад і його повинні всі президенти придержуватись.

КРАДІЖІ В КОМПАНІЇ МЕККЕСОН І РОБІНС.

НЮ ЙОРК. — Поліція ствердила, що в компанії МекКесон і Робінс, у якій господарили брати Музіки, поповнено ріжних крадіжів на близько чотири міліони долярів. Зате стверджено, що брак 18 міліонів долярів, які викрито на початку і за які арештовано перший раз Музіків, був фіктивний, себто, та сума була штучно вставлена в книжки.

ІТАЛІЯ ВІДПОВІЛА АМЕРИЦІ.

ВАШИНҐТОН. — Американський уряд дістав офіційну відповідь від італійського уряду в справі майна американських громадян жидівського походження, що живуть в Італії. Італійський уряд офіційно повідомив, що він не буде примінювати в себе до американських громадян ніяких протижидівських мір.

ПОВОЛІ ЗРІКАЮТЬСЯ УКРАЇНИ.

ШІКАҐО. — Місцева російська ґазета „Русское Обозрение" з 17 грудня ц. р. помістила редакційну статтю, в якій говорить, що Сталін правдоподібно зречеться України без бою. До того висновку приходить згадана ґазета на основі фактів, які незаперечно вказують на слабість Росії і на неможливість її далі панувати над іншими народами.

ПАНІ РУЗВЕЛТ ОБОРОНЯЄ ПРАВА ПРЕЗИДЕНТОВОЇ РОДИНИ.

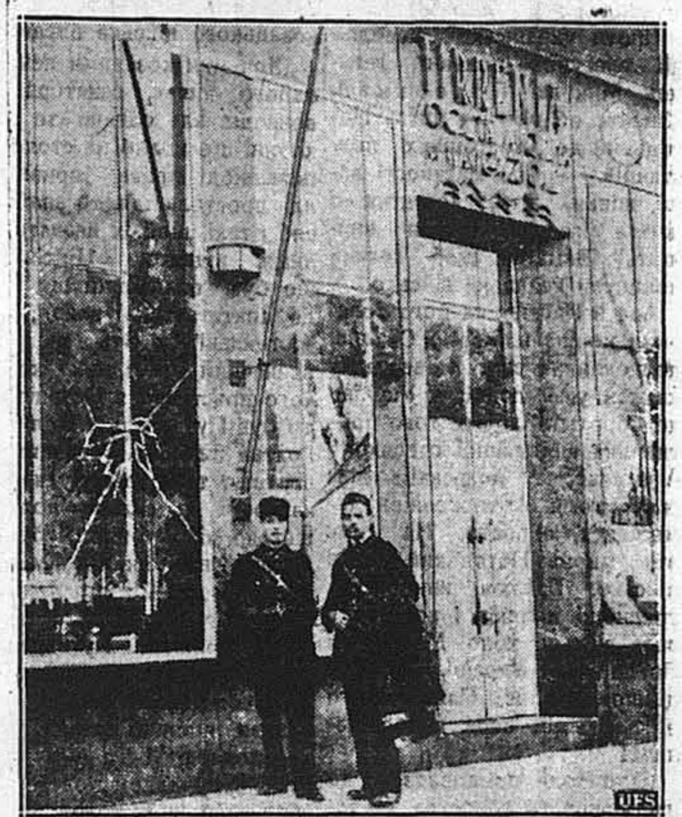
ВАШИНҐТОН. — Пані Рузвелт перед кореспондентами заявила, що жінка і діти президента повинні мати право в своїм приватнім житті поступати так, як їм бажається. Нарід вибирає президента, а не його жінку і дітей. Супроти цього ґазети не мають права критикувати ні жінки ні дітей президента за такі речі, які може поповнювати кожний звичайний громадянин.

КРІВАВІ АҐРАРНІ РЕФОРМИ В МЕКСИКУ.

МЕКСИКО СИТІ. — Коли мексиканський Аґрарний Союз хотів силою стягати членські вкладки від своїх членів, прийшло до конфлікту з місцевими фармерами, внаслідок чого згинули 15 фармерів і кілька були ранені.

НЕ ХОЧУТЬ ВИПУСКАТИ АЛ КАПОНІЯ.

ШІКАҐО. — Тюремні власті не знають, що далі робити з відомим ґенґстером Ал Капонієм. За його добре поведення в тюрмі він мав би дістати волю з кінцем січня наступного року. Але теремні лікарі ствердили, що він хворіє на свого роду умову недугу і один тиждень у кожному місяці він тратить глузд та готов поповнювати „нерозумні" речі. Супроти цього його правдоподібно ще не випустять, а пішлють на курацію до якого тюремного шпиталю.

ІТАЛІЙСЬКО-ФРАНЦУЗЬКІ СВАРКИ.

Як італійські посли в італійськім парляменті зажадали від Франції африканських кольоній, у тих кольоніях прийшло до заворушень, звернених проти Італії. У Тунісі демонстранти розбили італійське подорожне бюро. На світлині французька поліція стереже бюра вже по демонстрації.

ІНФОРМАЦІЙНЕ БЮРО ДЛЯ ТУРИСТІВ.

Місто Ню Йорк будує недалеко двірця „Ґренд Сентрал Термінал" велике інформаційне бюро, в якім приїжджаючі люди зможуть дістати всі потрібні інформації. Потреба такого бюра виринула у звязку з недалеким відкриттям Світової Вистави.

СИДІВ У 86 ВЯЗНИЦЯХ.

Суд у Клюзі (Семигород) засудив якогось Альберта Тере зо Смирни на 6 місяців вязниці за нелеґальний перехід кордону. Тере відсидів уже кари в 86 вязницях світу за перехід ріжних кордонів.

СМАСАКРУВАЛИ ПОЛЯКА В ДАНЦІҐУ.

Краківський „І. К. Ц.", ч. 318 з 17. м. м. повідомляє з Ґдині: „У понеділок трапивсь у Данціґу знову випадок брутального побиття поляка данціґськими гітлерівцями. На прохожого вулицею Шліссельдам поляка Качора напала ґрупа гітлерівців, які по попередньому вигукуванні болюче його побили і подерли на ньому убрання. Підчас знущання над безборонним поляком викрикували образливі слова.

ДИК ПОЖЕР ДИТИНУ.

У селі Кемпіску в Ольтеції (Румунія) дісталася до хати селянина Бозена підчас неприявности дорослих дика безрога, що пожерла перебуваюче там у колисці однорічне немовля.

РОЗПУЧЛИВА БОРОТЬБА ПАСТУХА ЗО' СТАДОМ ВОВКІВ.

У місцевості Польовраці в Румунії стадо вовків напало на парубка в часі, коли він пильнував ніччю коні на полі. Парубок палицею вбив трьох вовків. Решта розбіглася.

МОЛОДІ ХЛОПЦІ ОБКРАДАЛИ ЦЕРКВИ.

Поліція придержала 3 нелітніх злодіїв, 13-літнього Мих. Волчика, його 15-літнього брата Тадея з Ракшави та 14-літнього Осипа Венґрівського з Косини, що систематично обкрадали церкви і костели. По крадіжі в каплиці в Динові та в церкві у Войтковій, повіт Добромиль, хлопців арештували і віддали до суду в Бірчі. Незабаром їх звільнили з арешту. Вони пішли в напрямі Устрик Долішних. По дорозі обкрадали дальше церкви і каплиці. Малолітніх злодіїв приарештували підчас вломи до церкви у Вільшанці. Їх відвели до суду.

СИНИ ЗВІЛЬНИЛИ МАТІР З ЗАМКНЕНОЇ ВЯЗНИЦІ.

Каролину Березинську засудили адміністраційно на 6 днів арешту в Підкамені. Коли Березинську замкнули, її сини Іван і Михайло прибули до будинку, де міститься арешт, відчинили двері насильно й звільнили матір на волю. Проти Березинських повели слідство.

„БЕЗЧЕЛЬНИ ВИБРИК УКРАЇНЬСКІ".

Краківський „І. К. Ц." (ч. 318) помістив під вимовним заголовком „Безчельни вибрик україньскі" таку новинку: „Про атмосферу, що панує по селах східньої Галичини, свідчить факт, що трапився в селі Плотича, пов. Бережани. Підчас районової конференції учителів та вчительок при участі шкільного інспектора вдерлися до школи кільканацять розлючених (розвидржоних) сільських жінок, які з вереском заявили, що не бажають собі, щоб їх дітей учили по польськи. З трудом удалось їм виснити, що рішення в цій справі належить до шкільної влади. У звязку з тим поліція притримала кілька осіб, які аранжували напад, підбуривши жінок".

СОЛТИС ПІД ОХОРОНОЮ ПОЛІЦІЇ ЛІЦИТУЄ ЧИТАЛЬНЯН ЯСЕНІ.

15 км. від Львова лежить село Домажир, пов. Городок, якого населення наполовину мішане. В селі існує читальня „Просвіти" ще зперед війни та кооператива „Власна Поміч", яка буля табулярною власницею площі і дому, що в ньому приміщується читальня. Тому, що кооперативу зліквідовано, загальні збори тієї кооперативи передали площу і дім на власність читальні „Просвіти". З початком листопаду ц. р. зступник команданта поліції, Ткач, без дозволу виділу читальні „Просвіти" хотів присвоїти собі право черпати воду з криниці, що знаходиться на площі недалеко дому читальні ще від 1913. р. Тому, що поліцай Ткач хотів присвоїти собі право черпати воду з читальняної криниці без дозволу виділу читальні, виділ заборонив йому черпати воду, тимбільше, що він має криницю біля хати, в якій мешкає. Тоді поліцай Ткач накинувся на членів виділу з лайкою і заявив, що подбає, щоб з читальняної криниці черпали воду всі люди села. І дійсно, в понеділок, 14. м. м., на читальняній площі зявився солтис — поляк Йосиф Маленькі з членами ради в асисті двох поліцаїв: Ткача та О. Белза і самовільно продав на ліцитації 12 ясенів, з яких деякі мали вже понад 30 років і які купила кооператива „Власна Поміч" разом з площею від бл. п. Андрія Опалінського. Всі ці ясені солтис продав на ліцитації 4 місцевим селянам, не зважаючи на протест голови читальні „Просвіти", Тимка Біліка, та члена виділу, Романа Мокряка, які виснювали солтисові, що ясені є власністю читальні. Одначе солтис не послухав голови, а присутній заступник команданта поліції, Ткач, не лише не станув в обороні, але ще й наказав арештувати голову Тимка Біліка та члена виділу Романа Мокряка. Колиж у вівторок, 15. м. м., голова з членами виділу ще раз інтервеніювали на станиці поліції, щоб поліцаї не допустили до дальшого нарушення права власности, заступник команданта заявив, що ця справа до нього не належить і він не буде інтервеніювати. Тому виділ читальні боронитиме свого нарушеного права посідання судовим шляхом.

ПОЛЯКИ НЕ ХОТЯТЬ УЧИТИСЬ УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ.

У польській пресі появилися довші нотатки про ґімназію в Сяноці. Ходить до цеї ґімназії коло 500 учнів, а в тому 60 українців. У згаданих нотатках кажеться, що батьки польських втудентів внесли збірну петицію до львівської кураторії, щоб у ґімназії в Сяноці скасувати обовязкову науку української мови та скасувати святкування українських свят, бо, мовляв, наука української мови для польської молоді це непотрібне перетяження її, а святкування українських свят займає непотрібно дорогий час! — На марґінесі згаданої петиції треба зазначити, що незнання української мови відбивається навіть тепер на польському громадянстві. Але щож! На впертих нема ради.

ЗАЛЯКАНА "УКРАЇНСЬКОЮ АҐІТАЦІЄЮ" В ЧЕХОСЛОВАЧЧИНІ

ВАРШАВА. — Польська Інформація Політична остерігає Чехословаччину перед новою помилковою політикою. А такою булаб допомога творенню „Великої України" коштом Советів, Польщі й Румунії. Якщо Чехословаччина такої помилки не зробить, подає Інформація, тоді може числити на загальну симпатію, а зокрема на симпатію Польщі. Та найбільше обурена Варшава тими відомостями, які розсилають із Праги „українські аґенції". Пише, що ними „шкалюють" Польщу.

Півурядово подають, що польський уряд дістав з Праги відповідь, якою йому закомуніковано, що празький уряд поробить заходи, щоби припинити аґітацію „за зворот утрачених земель". Виходить, що Прага таки не відповіла в справі „української аґітації", про яку Варшаві властиво йшло.

„БОЖЕ, ЦАРЯ ХРАНІ".

ПАРИЖ.— Коло 5,000 московських монархістів-аристократів, що живуть у Франції, прийшли зложити чолобитню великому князеві Володимирові, проклямованому ними наступникові на престол Романових. Великий князь сидів на „троні", над яким висів двоголовий орел. Орхестра приґравала царський гимн „Боже, царя храні". Молебень відправив відомий монархіст і україножер митрополит Евлоґій. А промову від дворян виголосив князь Ґоліцін і дякував великому князеві, що завдяки йому „Росія знову стане могучим краєм і займе своє давнє місце серед держав світу".

В ГАЛИЧИНІ ВЕЛИКІ МОРОЗИ.

ЛЬВІВ. — У цілій Европі настала велика студінь. Та на Покутті ледви чи не найгостріші морози. Львівська рятункова стація забрала коло 50 осіб, захворілих через відмороження рук і ніг. На вулицях порозставлювано малі печі, біля яких люди гріються.

ПЕРЕТРИВАЮТЬ З ҐІДНІСТЮ І СПОКОЄМ.

ВАРШАВА. — Посол д-р Витвицький, оправдуючи потребу територіяльної автономії для українських земель під Польщею, подав низку прикладів польського безправства над українцями. Польські посли не давали д-рові Витвицькому говорити. Та він таки промову докінчив. А при кінці заявив, що український нарід не дасть себе нічим застрашити і „перетриває тяжкі хвилі з ґідністю і спокоєм".

ПІВЗАСОБИ НЕ ПОМОЖУТЬ.

ВАРШАВА. — Посол Василь Мудрий заявив у соймі, що життя доказало, що ніякі півзасоби у полагодженні українських домагань у Польщі не доведуть до чогось позитивного. Далі підкреслив, що українські посли будуть кермуватись у своїй сеймовій акції передовсім „українською рацією".

ГІТЛЄР ЖЕРТВУЄ НА ДОПОМОГУ ЗАКАРПАТТЮ.

ПРАГА. — „Словескі Деннік" повідомляє: Канцлер Гітлер переслав урядові Карпатської України 100,000 німецьких марок як жертву на зимову допомогу для вбогого населення Карпатської України.

ПЕРЕБРАНО СЛУЖБУ БЕЗПЕКИ.

ХУСТ. — Від 1. грудня виконує службу безпеки на території Карпатської України українська поліція. Директором поліції іменований Юрій Білей.

51 ПРИСУДІВ.

РАВА РУСЬКА (Галичина). — Оголошено присуд за події в Мазовецькій Вільці. З 55 обвинувачених українських селян польський суд засудив 51 осіб на кари вязниці від 6 місяців до трьох років.

ПОВИТАЛИ ВИСТАВОЮ.

ХУСТ. — З нагоди інсталяції єпископа д-ра Діонісія Нярадія державний український театр „Нова Сцена" дав урочисту виставу. Виставлено народню оперету „Ой, не ходи, Грицю". Привитальну промову виголосив редактор Рогач, підкреслюючи великі заслуги єпископа для церкви і нації.

ОДНІ В ЖИТТІ И У СМЕРТІ.

ХУСТ. — З нагоди першої Служби Божої, відправленої єпископом Нярадієм у Карпатській Україні, пише Д. Митрович у „Новій Свободі", ввесь нарід зрадів, що йому Небо зіслало архиерея, що правив Святу Літурґію „за самостійну Карпатську Україну, за її нарід, за владу й за її добро — щоб усі були за одно".

ВІРУЮ „РУССКИХ".

ХУСТ. — Предсідник „Автономного Земледільського Союзу", Михайло Демков, мадярон, заявив через будапештенське радіо мадярською мовою таке: „1,000 літ були ми одні і знову маємо бути тепер одні з — мадярами".

"SVOBODA" (LIBERTY)
FOUNDED 1893
Ukrainian newspaper published daily except Sundays and holidays by the Ukrainian Press and Book Company, Inc. at 81-83 Grand Street, Jersey City, N. J.

Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J. on March 30, 1911 under the Act of March 3, 1879.

Accepted for mailing at special rate of postage provided for in Section 1103 of the Act of October 3, 1917 authorized July 31, 1918.

За оголошення редакція не відповідає.

З Канади належить посилати гроші лише на т. зв. Foreign Money Order.

Тел. „Свобо'ди": BErgen 4-0237. — Тел. У. Н. Союзу: BErgen 4-1016. 4-0807.

За кожну зміну адреси платиться 10 центів.

Адреса: "SVOBODA", P. O. Box 346, JERSEY CITY, N. J.

БОРОТЬБА ЗА УКРАЇНУ

Ще тиждень тому писав під таким заголовком лондонський тижневик „Ню Стейтсмен енд Нейшен" про польське поденервування зприводу німецької кампанії в справі України. Як тепер доносять з Варшави, це поденервування Польщі дійшло до того, що. Польща виступила минулої пятниці з гострим протестом перед чеським урядом проти антипольської акції українських імігрантів. Каже польська урядова новинкарська агенція, що Польща не буде далі толерувати українських заговорів у Чехословаччині. Мовляв, Польща вжиє всяких дипльоматичних натисків на Чехословаччину, щоб заставити її здушити в самому зародку український ірредентистичний рух, що намагається створити самостійну українську державу коштом Польщі, Росії, Румунії й Мадярщини.

Рівнобіжно з тим протестом польська урядова агенція підпускає ще цілу сітку штудерно сплетеної пропаганди, що має на цілі представити український рух за самостійну державу не як вислід природнього розвою українського народу, але німецької інтриґи. Якщо справа мається справді так, то з польського боку булоб зовсім льогічно протестувати передовсім проти Німеччини. Та Польща цього не робить, а за поступки пана вдаряє того, кого вона вважає лише слугою пана. Що більше, Польща навіть пробує підлабузнюватися до Німеччини, пригадуючи німцям, як то чехи вислугувалися Росії й вели провід в антинімецькій політиці в середущій Европі.

„Ню Стейтсмен енд Нейшен", нотуючи польське поденервування, признає його зовсім оправданим, одначе рівночасно пригадує, що поляки бояться, що їх стріне такий самий удар, який вони лише недавно самі завдали чехам . . . „Якщо вони нині знайшлися в нестерпнім положенні, то це мають завдячувати лише своїй короткозорій жадобі (гериторії)".

З дальших слів цього тижневика виходилоб, що замісць денервуватися німецькою кампанією за українську автономію, Польща краще зробилаб, якби сповнила домагання українців у Польщі. Якщо чужі держави ведуть пропаганду серед українців проти Польщі, то Польща певно не розбудить української льояльности супроти Польщі новою „пацифікацією".

Тижневик закінчує статтю словами, які треба вважати маркантними, коли взяти під увагу, що вони походять з виразно антинацістичного органу: „Хоч якою неприємною може видатись ідея націстичної експанзії на схід, всетаки треба признати, що її чергова жертва (себто Польща) зробила мало, щоб зеднати собі симпатії демократичних народів".

РОКОВИНИ КОЗАЦЬКИХ ПОВСТАНЬ

Давно це діялось у нашій Україні. 1637 і 1638 року українська і польська кров червонила сині води Дніпра. Українське козацтво разом із селянством підносило прапор революції проти польського панування, проти влади шляхти, за вільність українського народу. До нашого часу збереглися деякі документи з цієї козацько - польської війни. Загляньмо в думки тодішніх людей, зрозуміймо їх бажання, події, змагання. Нехай говорять до нас діячі і противники української революції 1637—38 р. своїми власними словами.

Насамперед Павло Михнович **Павлюк**, що став провідником козацтва 1637 р. Про нього пише польський письменник тієї доби, що сліпе щастя зробило так, що Павлюкові не відрубано голови в Варшаві разом і Сулимою за те, що вони зруйнували твердиню Кодак над Дніпром і побили польських жовнірів. Павлюкові довелося вести боротьбу не тільки проти поляків, але й проти своїх братів-козаків, записаних у реєстр. Реєстрові козаки не хотіли ризикувати повстанням. Щоб показати свою льояльність до польської влади, реєстрові скинули свого гетьмана Василя Томиленка, що був прихильний до плянів Павлюкових, і вибрали Саву Кононовича, що був відомий як прихильник польської влади. 12. серпня 1637 р. Павлюк писав у своїх листах „всьому товариству, черні, себто поспільству, і всій братії нашій", щоб збиралися до бою проти польської влади. Кликав козаків і селян, щоб не слухали зрадників, а половили їх і передали йому та полковникам, що були за повстання. Завзяття Павлюка мав вплив на людей. Гетьмана Кононовича, заарештованого, приведено до Павлюка в Боровицю над Дніпром. Тут Павлюк звелів його розстріляти. Але найзавзятіший противник повстання Іляш Караїмович утік до коронного гетьмана Конецпольського і дав знати полякам про наміри Павлюка. 3. вересня 1637 р. Конецпольський вислав лист до польської адміністрації в Україні, щоб вона суворо карала всіх тих селян, що тікали від панів до козацького війська:

„Колиб же ви їх не могли піймати, то карайте їх на їхніх жінках і дітях і доми їх обертайте в руїни, бо краще, щоб кропива на тім місці росла, аніж щоб зрадники там множилися".

Наперед однак зроблено спробу порозумітися з Павлюком. Але з того нічого не вийшло. Павлюк почував себе вождом не тільки козацьким, але й провідником селян і міщанства. Була у нього, пише один поляк сучасник, велика жадоба до панування (купідітас домінанді).

Проти української революції виступив польний гетьман Микола **Потоцький**. „Знайте об тім, — писав Потоцький до українських повстанців, — що маєтності ваші, жінки, діти, достатки і життя гостра шабля знищить". Вимагав, щоб селяни покинули козацьке військо.

Але й Павлюк та його товариші не спали. Карпо Скидан, полковник, у своїх універсалах кликав усю людність України до боротьби „проти того противника віри нашої грецької". А тимчасом у польськім війську стався бунт: жовніри домагалися виплати. На силу втихомирив Потоцький своє військо. Павлюк використав труднощі поляків і зосередив своє військо коло Мошен у Правобічній Україні. До нас дійшов опис Павлюкового війська зпід пера ворога-поляка:

„Хто тоді придивлявся до наступаючого хлопства, як табором у шість рядів (возів) правильно йде, на чолі чотири гармати, дві по середині, а позаду провадить дві гармати, а людей поміж возами тисяч 23, розділених добре на полки і сотні, той не може назвати того війська потворою, що не має, мовляв, голови, але поправді назве потворою, що проти його королівської милости... так сміливо, так охоче так зручно йде".

Між Мошнами й Кумейками відбулися завзяті бої. На боці польської шляхти билися німецькі полки та угорська піхота. У козаків забракло пороху. Мусіли відступати 17 грудня 1637 р. Після поразки в українськім війську почалася незгода. На місце Павлюка вибрано за старшого Каїрського, Павлюка видано Потоцькому. Козаки реєстрові мусіли скласти заяву вірности до польської держави. Підписав її (дивний збіг обставин!) писар Богдан Хмельницький.

Після перемоги почалася „пацифікація" України. Приклад дав сам Потоцький, а за ним шляхта карала своїх непокірних селян смертю і відібранням майна. Поляки попалили козацькі човни, якими вони плавали Дніпром і морем на турків. На палях загинуло багато провідників козацької революції, між ними Кизименко зо своїм сином.

Здавалося, що вогонь у народі погас. Але іскра революції жевріла між попелом. Самі помилки роздмухували ту іскру своїми насильствами: **„Як природньо варвари вороги неваравром, — пише згодя поляк, учасник боїв з українцями в тих роках, — „так руснн полякові".** Під обновлено польською владою — **„сидів кожний самовільний козак, дивлячись на жовніра так покірно, що покірніше не сидить вовк, коли впаде в яму".**

А тимчасом на Запоріжжі, далеко від польської контролі, збиралися відважні на нову боротьбу. Вибрано за гетьмана Острянина, а йому в поміч Скидана. Післали посольство до донських козаків просити помочі проти Польщі. Розіслали через монахів і священиків листи по всій Україні, на Волинь, Поділля і на Покуття, зверталися до козаків, селян і до шляхти „грецької релігії". Літописець тих подій зазначає, що козаки готувалися до війни з таким завзяттям, що „моглиб і до Плютона (бог пекла) вислати по допомогу" проти Польщі.

„Прийшла весна - красна, рушило козацьке військо на неприятеля під проводом Острянина. Та не дрімав і Потоцький. Зараз, щоб не дати Україні зібрати свої сили, він вирушив назустріч Острянинові. Острянин мусів відступити до містечка Голтви, в тім місці, де Псьол зливається з Хоролем. Геройська оборона Голтви записана в нашій історії. Католицький священик Окрольський, бачивши відвагу козацького війська писав:

„Хоч між козаками нема ні одного князя, сенатора або воєводи, але одначе то такі хлопи, що колиб не стояли на перешкоді права, призначені для простолюддя, то знайшлисьб і такі, щоб їх назвати рівними відвагою Цінтінатові, що був покликаний від плуга до диктатарської влади, і Темістоклеві".*) Був ще один визначний провідник козацького повстання з Острянином. То був Путивлець. Коли від Голтви вирішив Острянин відступати, то відділ Путивлевця наскочив на сильне польське військо під Лубнями і був побитий. Зновь, як під Кумейками, упав дух між повстанцями. На вимогу Потоцького видали вони полякам Путивлеця і провожали його словами: „Нехай твоя голова за всі наші голови, прощай наш сподарю (господарю)"! Та цим необдуманим учинком повстанці не врятували своїх голов: розлючені польські жовніри кинулися на козацький табор, неприготований до оборони, і вирубали всіх. Тепер польське військо пігналося за Острянином. Острянин не видержав характеру. Він утратив надію і покинув козацький табор. На його місце вибрали козаки за свого гетьмана Дмитра Гуню. Гуня не був новиком у воєнній справі. Ще при кінці лютого 1638 року він був гетьманом козаків на Запоріжжі і відтіль писав до кримських татар, щоб помогли військом проти Польщі. Зате він обіцяв татарам, що запорізьке військо віддячить кримській державі за ту поміч. Неввіть противники з польського боку визнавали, що Гуня був визначний стратег і вожд козацький. Він у липні 1638 р. зосередив своє військо над Дніпром, коло устя річки Старця, там добре окопався і вів оборону, сподіваючися, що з Низу, з Запоріжжя прийде на поміч свіжа козацька сила. Дійсно, прийшов з Низу з військом і припасом полковник Филоненко, але він не міг з усіми людьми і порохом пробитися в обложену твердиню. Це збільшило недостачу в козацькім таборі, обложені не мали що їсти. 7. серпня козацьке військо, після довгих переговорів, присягло, що буде надалі вірне польській державі. Окремо присягали ті реєстрові козаки, що билися проти повстанців разом з поляками. В цій присязі сказано: „Товаришам нашим реєстровим, що були обложені на Старці, присягаємо ні в чім не чинити кривди і нагінки... у всьому в згоді і в товариській любові жити".

Реєстрові козаки, що брали участь у повстанні проти польського уряду, мусіли присягати, що всіх селян від себе віддалять і не будуть їх більше приймати до козацького війська. Всі старання козаків і селян, не записаних у реєстр, щоб їх не вертала польська влада панам, не мали успіху. Це був добре обдуманий польський плян: розділи і пануй! Реєстрові козаки обстоювали своїх товаришів зброї, з якими плече в плече билися з поляками під Кумейками, Лубнями і над Старцем. Але їхне заступництво перед гетьманом Потоцьким не мало наслідків. Потоцький на прохання полковників реєстрового козацького війська відповідав: „Не маєте брати їх (нереєстрових козаків — селян) під свої крила, бо як у наших шляхотських станах до вільности і привилеїв шляхотських має право тільки той, котрий те право і своєю кровю обілле так і ви самі подумайте, чи то річ слушна і пристойна, щоб приймати до свого стану і лицарської вільности якихсь віз Очарів. Адже вони вас так багато разів приводять до нелаcки короля і держави: збереться кількадесять або кількасот гультайства, пограбують пошарпають десь то не піде поголоска що то хлоп учинив, але, кажуть, козаки, де й ви потім до них мішаєтеся, і так серце його королівського величества і держави мусить на вас гніватися".

4. грудня 1638 р. була склика„комісія остаточна" з козаками на Масловім Ставі. Польський уряд вирішив зломити козацьку силу, зробити козацьке військо своїм послушним знаряддям. Не дано козакам права вибирати свого „старшого" (гетьмана), мусіло військо приняти призначеного польським урядом комісаря. Також і на уряди полковників були призначені самі поляки. Потоцький призначив також двох військових осаулів Левка Бубновського й Іляша Караїмовича, — українців, але з відомої породи „порядних русинів", що вірно служили польській владі. Їм обом, для прикладу іншим, призначено високу річну платню — по 600 злотих.

Так скінчилася кампанія 1638 року. Не своїми силами перемогла тоді Польща українську козаччину: історичні документи свідчать, що в польськім війську було багато найманців з Угорщини та Німеччини. В Україні запанував „золотий спокій". Розцвило шляхотське господарство на праці поневоленого селянства. Здавалося, що вже не встане Україна. Але боротьба за волю не пропала марно. „Козацькі ребелії" 1637/38 рр. були підготовою до нової революції, що через 10 років вибухла в Україні під проводом Богдана Хмельницького.

Б. А.

*) Цінцінат — легендарний римський селянин, що був від плуга покликаний до влади в Римі. Темістокль — атенський політик в 5. столітті перед народженням Христа, організатор оборони Греції перед персами.

ДАЛЬШІ ІНТЕРПЕЛЯЦІЇ В СПРАВІ КАРПАТСЬКОЇ УКРАЇНИ В ПАЛАТІ ПОСЛІВ

В англійській палаті послів українські справи, а особливо питання Карпатської України, не сходять з програми дебат. Понижче подаємо низку запитів, поставлених у двох останніх тижнях.

Дня 23 листопаду поставив посол **Артур Гендерсон** три запити до прем'єра Чеймберліна в справі ґарантії кордонів та про загальне положення в Карпатській Україні.

В імені прем'єра відповів віце-міністер Батлер, заявляючи, що в Карпатській Україні панує лад і нормальні відносини і тільки на польській та мадярській границі траплялися випадки нападів узброєних банд.

Дня 28 листопаду поставив запит посол **сер Персі Гарріс**, чи прем'єр міністрів поінформований про те, що Польща наміряє наступ на Карпатську Україну? І чи з огляду на те, що міжнародня комісія ґарантувала кордони, можна сподіватися, вразі коли би Польща зробила інвазію, що ті ґарантії будуть примінені в практиці?

Прем'єр Чеймберлин відповів, що він не має повідомлення про існування такої небезпеки. Відносно ґарантії кордонів, то надалі обовязує зроблена урядом заява, а саме, що британський уряд розглядає справу і в короткому часі подасть свою децизію до загального відома. Як заявив міністер сер Томас Інскіп, то уряд почувається до морального обовязку разом з іншими урядами ґарантувати нові, етнографічні кордони держави.

Дня 30 листопаду запитував прем'єр міністрів **Рис Дж. Дейвіс**, чи уряд Його Королівської Милости звертався до німецького уряду з пропозицією, щоб той заняв якісь міри, щоб згідно з рішенням німецько-італійського договору в Відні були припинені напади диверзійних банд з сусідніх держав на Карпатську Україну?

Віце-міністер Батлер відповів, що британський уряд не робив таких представлень.

Дня 1 грудня вніс **командор Флечер** поновний запит до прем'єра Чеймберлина про диверзійні банди, запитуючи, чи з огляду на те, що до Карпатської України вдираються зза кордонів банди узброєних польських диверзантів, і з огляду на те, що вони нападають на прикордонну сторожу тої держави, уряд Його Королівської Милости, який має моральне зобовязання відносно ґарантії кордонів, поробив відповідні представлення у Варшаві, щоби пригадати польському урядові його обовязки?

Віце-міністер Батлер повторив відповідь, яку дня 28 листопаду дав послові сер Персі Гаррісові.

(**Укбюро**, Лондон).

ЛИСТУВАННЯ РЕДАКЦІЇ

І. К. — У Вашім дописі про Свято Героїв є поданий зміст промови головного бесідника. Цей зміст є дословно переданий з подібного допису про іншу громаду, що був поміщений у „Свободі" з 13. грудня б. р. Ми не маємо нічого проти цього, щоб учитись писати добрі дописи на інших дописах. Але не можна живцем переписувати, а треба писати по свому.

СЛОВАЧЧИНА ТА СЛОВАКИ

НАРІД І ЙОГО РОЗСЕЛЕННЯ.

(16)

Словакам, яким відмовляли права до життя, не дозволяли мадяри оснувати не то політичні, а навіть чисто культурні, літературні, ба навіть співацькі товариства. Коли захотіли дати театральну аматорську виставу, мусіли предкладати жупанові текст вистави, хоч того не вимагали від інших народів, які жили в Мадярщині.

Супроти таких переслідувань треба подивляти завзяття словаків, яким після замкнення „Матиці" вдалося оснувати товариство жінок у Турчанськім Святім Мартині під назвою „Живена", якого метою було: освіта жінок, розвиток народнього артистичного промислу, видавання альманахів. На спілку із співацьким товариством „Живена" побудувала в 1890. році гарний „Народній Дім" із театральною салею, касином, кавярнею, готелем і музеєм, у якому примістили м. і. велику мапу Словаччини, що її подарували музеєві американські словаки.

Нарешті годі не згадати, як мадяри переслідували словацьку пресу. Конституція признавала на Мадярщині свободу преси. Та мадяри вміли собі і тут порадити. Не конфіскували словацьких часописів, лише по якомусь часі вносили обвинувачення проти редакції, чи так проти відповідального редактора, а обвинуваченого у злочині підбурювання населення суд присяглих засуджував на високу грошеву кару та довголітню вязницю, навіть тобі, колиб редактор не був автором статті й автор сам зголосився би. Так то в 1898. р. засудили Сидора Жяка (Сомоліцького), члена редакції „Народніх Новин", на шість місяців вязниці та 600 ринських кари, а незабаром відповідального редактора Амброза Петора на 8 місяців вязниці та 800 ринських кари! Суд у Будапешті складався з осіб, що їх мадяри не могли будити за прогопошения присуду.

Не досить того. Вияви спочуття, що їх словаки виявляли редакторові Мартінові, як він вийшов на волю, що жандарми багнетами розганяли словаків, які зібралися були на пероні та провожали великий похід приятелів і знайомих аж до льокалю редакції. Ба жандармерія вдерлася була навіть до приватного мешкання. А прокуратор обвинувати 33 особи у підбурюванні, між ними кілька жінок.

*

Так тяжко жилося словакам і карпатським українцям під мадярською владою до кінця світової війни, себто до розпаду австро-угорської монархії. В 1918. році Словаччина як і Карпатська Україна утворили спільну чехословацьку республіку. Словаччина за тих 20 літ піднеслася дуже значно під культурним, господарським, технічним оглядом. Після 20-літнього розцвіту мадяри забрали частину Словаччини з містом Кошиці. До Мадярщини відійшли сотні тисяч словаків, так, що разом будуть мати їх понад 600,000. Мадяри і поляки раді були дуже, щоб уся Словаччина і Карпатська Україна дісталася Мадярщині, бо тоді мадяри вже зовсім не потребувалиб рахуватися з німецькими оглядами, лише безпощадно мадяризувалиб їх. Тепер, коли під боком Мадярщини повстала чесько-словацько-українська держава, вона все вставиться за своїми братами словаками та українцями, які на основі віденського рішення опинилися під мадярською владою. Коли нова держава чехів, словаків і українців закріпиться, з тим фактом буде мусіти рахуватися не лише Мадярщина, а й усі інші сусіди.

(Кінець).

З УКРАЇНСЬКОГО ЖИТТЯ В АМЕРИЦІ

ФРЕКВИЛ, ПА.

Свято й протест.

Дня 13. листопаду відбулося тут Листопадове Свято, получене з протестом проти наїзників.

Концерт уможливив нам мужеський хор, що недавно тому зорганізувався під управою Івана Онушканича й вже міг вперше виступити з цілою низкою пісень. Хор обеднав досить багато співаків з гарними голосами. Він відспівав низку українських патріотичних та народніх пісень на превелике вдоволення зібраних слухачів; їх серце раділо на думку, що українець, де дивлячися на свої звичайні заняття, переміг так легко своїм талантом усі початкові труднощі.

По відспіванні концерту Микола Бабяк, як предсідник комітету, відкрив віче, подаючи його ціль й представляючи бесідників.

Омелян Ревюк змалював передовсім незабутні Листопадові Дні, підчеркуючи притому, що Листопадове Свято це передовсім свято едности. Коли українці захопили владу в східній Галичині й Лемківщині та проголосили Українську Західню Републику. До української армії, що пішла боронити молодої держави, пішли всі партії, не лише свідомі українські люди, але й люди, що не були свідомі свого українства, що себе ще називали русинами, руснаками, чи як там інакше. Всі вони зрозуміли, що вони не хочуть на своїй землі польського панування та що для боротьби проти Польщі треба забути на всі ріжниці в нашім народі.

Українська армія мала такі важкі трудноці, що, коли їй не вдалося здобути перемоги, то цьому зовсім дивуватися не можна. Її провідники знали про ці трудноці згори, але вони пішли на боротьбу, бо відмовитися від боротьби в таку хвилю, яка була в 1918 році, значило натаврувати свій народ навіки як народ, що не домагається свого права, а годиться добровільно на чуже панування.

Українську територію остаточно загарбали вороги, але вони не можуть нині сказати, що вони забрали її добровільно, бо цього хотіли українці. Вони забрали її силою й ця свідомість має велике значіння для майбутнього. Що вони загарбали українську територію силою, це їм і по нині не дає спокійно правити українською територією, а українське населення й по нині тягне з боротьби за свою самостійність запал до дальшої боротьби за свої права.

Щоб утвердити свою владу на українських землях, окупанти звичайно добивалися признання свого панування від інших держав, а більшість з них притому обіцювала українцям широкі національні права. Добившися признання своєї окупації такими обіцянками, окупанти звичайно не звертали далі уваги на ці обіцянки, а дивилися за те, щоб наш нарід ріжними способами винародовлювати.

Польща добула собі признання своеї окупації широких українських територій з одного боку, такими обіцянками, а з другого боку, тавруючи українців як большевиків. Польська політика супроти українців є мішаниною насильства з віроломством. Прояви цеї політики знайомі добре не лиш українцям, але й по цілому світі, не-українцям. Останніми часами польські утиски дійшли до того, що поляки почали навіть переслідувати українські церкви, католицьку й православну, як прояви українського національного духа, дарма, що до цього, що протест проти польських утисків проявляється й релігійною церемонією, довела віруючих українців своею політикою сама польська держава.

Останніми тижнями Польща посунулася ще далі, як досі, бо виступила проти поширення національних прав українців поза границями Польщі, а саме в Чехословаччині. Коли українцям трапилася нагода поширити ті права, Польща виступила проти цього, почавши міждержавну інтригу за прилучення української території за Карпатами до Мадярщини, де тим українцям було би ще гірше, ніж було досі під Чехословаччиною. В збільшенні прав для українців Закарпаття Польща добачила небезпеку для свого панування над українцями під Польщею.

Заходи наших національних ворогів були почасті успішні, бо Мадярщині справді віддано урожайнішу частину Карпатської України з головною залізничою лінією та головними містами. Тепер Мадярщина й Польща рахують на те, що бідна Карпатська Україна, без міст, залізниць і урожайних земель, добровільно піде вся в мадярські руки. Та перший український уряд кличе до тим більшої праці, а ми, їх браття на іміґрації, мусимо їм помогти, морально й матеріяльно, витримати в цій геройській поставі.

Другим бесідником був Григорій Герман, котрий говорив по українськи й по анґлійськи. Він пригадував на свободолюбні традиції американського народу, котрий визволив з неволі чорних рабів та пішов до світової війни в імені свободи для кожного народу. Правда, зо світової війни не вийшла свобода для всіх народів, але ті народи, що ще нині не є свобідні, на все в неволі вдержати не буде можна. Повстане колись і український народ і здобуде собі самостійну державу.

Бесідник радить вічу ухвалити резолюцію з протестом проти утисків ворогів та вислати цей протест до урядів великих держав: Америки, Англії, Франції, Німеччини й Італії. Збори приняли ризолюцію однодушно. Вона звучить:

We, American citizens of Ukrainian extraction, assembled at a mass meeting in Frackville, Pa., draw your attention to the fact that the Polish Government has instituted a new reign of terror upon seven million Ukrainians under its occupation. More than 150 Ukrainian churches have been recently destroyed. Polish troops invade Ukrainian villages, pillage them and ruthlessly beat defenseles Ukrainian population. In the name of humanity, we urgently request your excellency to exert your influence and prevail upon Poland to stop this reign of terror and to accord Ukrainians the right of self-determination.

Дальшим бесідником був гр. Дмитро Капітула, головний контрольор У. Н. Союзу. Цей бесідник змалював одну подію з боротьби українських січових стрільців проти московських большевиків, подію, в котрій українські вояки воліли радше смерть на місці ніж життя й службу Москві. Як довго Україна має таких борців, їй нічого боятися, а в нас, українських іміґрантів, не може бути навіть на хвилю вагання, що ми добудемо собі повну свободу.

Бесідник пригадував, що в боротьбі за українську державу брали участь усі верстви українського народу: селяни, робітники, інтеліґенція, священики, і він закликає українську іміграцію боротися за українську державу, не зважаючи на партійні й релігійні ріжниці.

Накінець промовив о. Бойків. Бесідник пробуває в Америці всього два роки, був у Галичині свідком пацифікації й міг змалювати її словами очевидця. Коли українці перенесли на собі такі страшні муки, але боротьби за свої права далі не покинули, то видно, що їх уже ніяка польська звірскість не зможе зломати, та що вони підуть далі дорогами Хмельницького, Дорошенка й Мазепи, поки не лише збудують, але й утвердять велику українську державу від Кавказу по Попрад, від Чорного моря й Криму по Припять.

Секретар зборів, гр. Микола Максимчук попросив зібраних, щоби вони зложили жертви на молоду Карпатську Україну. Збіркою занялися: Михайло Тихоневич, Василь Заґібайло, Трофим Тренич і Василь Найдух. Жертви зложили:

Микола Батіг $5; гром-и Капітули $2; по $1: І Карчмарчук, о. Милянич, о. Бойків, І. Чорний, М. Тихоневич, І. Ліч, І. Годованець, І. Федорович, М. Кадінський, Н. Гуд, І. Касіцький, Л. Дуцилович, Т. Тренич, В. Загібайло, А. Починок, М. Осадчук, В. Жалобайлюк, С. Монастирський, П. Рудий, Т. Гевчук, Н. Бабяк, А. Бочикок, В. Найдух, Н. Максимчук, Д. Гайдамака, Н. Куземка.

Гр. Дмитро Гайдамака, як касієр комітету, подав до відома, що загальна сума збірки виносить $46.15. З тикетів на концерт прийшло $23.55. Разом було $69.70. Подякувавши зібраним за гарну жертву, касієр заявив, що те, що остається по відтрученні розходів, вишлеться до Обеднання.

На заклик предсідника віча, гр. Бабяка, збори встали й відспівали український національний гимн і цим закінчено віче, котре стягнуло передовсім багато громадян з доокоindependent українських осель та зробило багато до розбудження цікавости українською справою та до праці для українських визвольних зусиль.

По закінченні віча на просьбу гр. Германа багато з вічевиків осталися в салі, щоби послухати його промови про заходи Українського Народного Союзу для орґанізації молоді, а спеціяльно про його піддержку для атлетичного руху.

М. Максимчук, Д. Гайдамака,
секретарі.

ОБОВЯЗКОВА НАУКА.

Суд у Сан Франсіско видав недавно приказ, що й відома фільмова зірка Джейн Видерс має бути трактована, як кожна інша дитина, і має вчитися.

ДІТРОЙТ, МІШ.

Для Карпатської України.

Дітройт, як і інші міста в Америці, береться серіозно до збирання фондів на допомогу Карпатській Україні. До цього часу зібрано в нас коло $600, з чого яку половину вже вислано до Обеднання. Решту вишлеться в короткім часі, як тільки збірка закінчиться.

Комітет Укр. Нац. Централі роздав листи до збирання фондів всім товариствам, організаціям, та всім інтересуючим. Всі листи будуть проголошені в „Свободі". Загальна збірка кінчиться 31. грудня.

За Укр. Нац. Центр. Комітет:
Д-р А. Т. Кібзей.

ДОПОМОЖІМ ОДІННЯМ БІДНИМ ДІТЯМ!

Коли ведемо акцію допомоги Карпатській Україні, збираючи для вбогого населення одяг і білизну, не забуваймо, що в Празі існує від більш як десять років УКРАЇНСЬКА ҐІМНАЗІЯ, в якій учаться діти з ріжних українськи земель. Є там 80 хлопців і дівчат з Галичини, 70 із Карпатської України, 29 з Великої України, 3 з Кубані й 1 з Буковини. Всі вони переважно діти вбогих родичів. Не мають потрібної обуви, білизни чи одягу. Тому, коли шлете через Український Червоний Хрест допомогу для Карпатської України, не забувайте і за бідних дітей в українській ґімназії в Празі. Річи, призначені для тих убогих дітей, треба передавати через Допомоговий Комітет. Йому повинен доручити ці річи Червоний Хрест, через який ми висилаемо наші збірки. Адреса цього комітету така:

**Dopomohovyj Komitet
Ukrainskeho Gimnasia,
Modžany u Prahy.**

Химерна собака.

Мистець-маляр Ізабе оповідає у своїх споминах таку анекдоту:

Якийсь марсеєць зявився одного дня в мистця з проханням намалювати йому мініятуру до табакирки.

— Я хотів би, — каже — щоб ви намалювали мені мого пса. Це така чудова звірина, таке мудре й дотепне звірятко... Він мій найкращий приятель.

Мистець погодився і визначив ціну — 300 франків.

По двох тижнях мініятура була готова. Клієнт був незвичайно вдоволений.

— Неймовірне! Просто неімовірна схожість. Як дві каплі води — Кастор. Тільки знаєте, що... він не любить, коли на нього так дивляться. Він негайно ховається до своеї буди. Будьте ласкаві, намалюйте ще й буду.

Ізабе погодився на цю пропозицію, одначе підвищив ціну на 500 франків.

Клієнт прийшов по мініятуру. Собаки на ній не було. Була лиш буда.

— Де Кастор?

— Уявіть собі, він сховався... Я дивився на нього підчас праці і він утік до буди.

Марсеєць щасливо усміхнувся.

— Ну й бачите. Яж вам уже казав. Що за дивна вдача в цього пса.

І в захопленні заплатив гроші.

ВСТУПАЙТЕ ГРОМАДНО В ЧЛЕНИ УКРАЇНСЬКОГО НАРОДНОГО СОЮЗУ.

ЗБОРИ ВІДДІЛІВ У. Н. СОЮЗУ

НЮ ЙОРК, Н. Й. Річні збори 204. відділу відбудуться в пятницю, 30. грудня ц. р., в год. 8:15 вечором, в салі укр. прав. громади, 334 Іст 14. вулиця. На тих зборах обовязково мають бути приявними всі члени відділу. Напоминається тих членів, котрі не були на останніх зборах, щоби свої членські вкладки, а також гроші за пібрані тікети на підприємства, доручили касієрові відділу А. Гелетіові, 33 — 3rd Ave., N. Y. City, найдальше до 25 ц. м. — Е. Ляхович, предс.; М. Близнак, секр.

ДІКСОН СИТІ, ПА. Бр. св. Василія Вел., від. 405, буде мати свої річні збори в неділю, 25. грудня. Повідомляється всіх членів прибути. Є дуже важні справи до полагодження. Також буде вибір нового уряду на 1939. рік. Присутність кожного члена конечна. Відкриття мітінгу сейчас по Сл. Божій. — Стефан Чеканський, секр.

БЕРВІК, ПА. Річний мітінг Тов. ім. М. Грушевського, від. 164., відбудеться 25. грудня, в годині 2. пополудні, в гали церковній. Проситься всіх членів прийти на мітінг. Пригадується довгуючим членам вирівняти свої залеглости, бо в противнім разі будуть суспендовані. — Іван Роль, предс.; Василь Гелетій, кас.; Петро Гелетій, секр.

МІНЕАПОЛІС, МІНН. Річні збори членів У. Н. Союзу, від. 345., відбудуться в понеділок, 26 грудня, в 2. годині пополудні, 505 — 4th St., N. E. Всі члени обовязково мають бути на зборах. Вибір нового уряду, впис нових членів без вступного і інші справи до полагодження. — П. Гайва, предс.; А. Процай, кас.; Гр. Пастушенко, секр.

НЮ АЛЕКСАНДРІЯ, ПА. Річний мітінг Бр. св. Петра й Павла, від. 82., відбудеться 26. грудня, в домі секретаря, в 1. годині пополудні. Всі члени мають прибути, як один. Буде вибір нових урядників. Довгуючі члени мають вирівняти свої довги. Не явившийся член заплатить 50 ц. кари. — Олекса Дзира, предс.; Марія Півінська, кас.; Теодор Шиляк, секр.

КЛІВЛЕНД, О. Річні збори Бр. св. Петра і Павла, від. 102., відбудуться в неділю, 25. грудня, зараз по Сл. Божій, в гали церковній на Калидж і Вест 7. вул. Проситься кожного члена й членицю прибути хоть раз у рік і вислухати справоздання урядників, контрольорів і надзирателів хорих. Дальше буде вибір нового уряду на 1939. рік. Будуть і інші важні справи до полагодження. Не явившийся член заплатить кару 1 дол., а урядник 2 дол. Тому кожний має явитись, щоби пізніше не нарікав. Контроля має явитись у секретаря під ч. 9114 Fuller Ave., в суботу, 24. грудня, в год. 2. попол. — Юрій Гірняк, предс.; Д. Дорош, кас.; Микола Бусько, секр.

ТРЕНТОН, Н. ДЖ. Річний мітінг Тов. Вільні Козаки, від. 116., відбудеться в суботу, 24. грудня, в Українській Галі, 18 Вудлянд Стр. Контрольна комісія має явитися в четвер ввечір у гдоині 7., в домі секретаря. Річний мітінг відбудеться в такім порядку: справоздання місцевого уряду, справоздання контр. комісії за 1938. рік, вибір уряду на 1939. рік, внески для добра Товариства і У. Н. Союзу. Довгуючі члени нехай вирівняють свій довг; в противнім разі будуть суспендовані. Буде приймання членів до Союзу без вступного. Родичі, де ваші діти. Хто приєднає одного члена дістане нагороду готівкою. Тож до праці всі з новим роком. Для Батька Союзу нехай жиє і розвивається Батько Союз. Нехай жиє самостійна Україна. — Михайло Скурняк, предс.! Йосиф Паславський, кас.; Павло Стадник, секр.

ОЛИФАНТ, ПА. Річний мітінг Бр. св. Івана Хрестителя, від. 403., відбувся 4. грудня. На мітінгу вибрано такий уряд на 1939. рік: Микола Дзядік, предс.; Демко Хомин, заст.; Андрій Гавриляк, секр.; Андрій Тарас, заст.; Михайло Миханцьо, касі.; Микола Цуцура, заст.; контр. комісія: Андрій Тарас і Іван Пиш; дозорця хорих: Іван Біскуп. — Андрій Гавриляк, секр.

ЙОНГСТАВН, О. Річні збори Бр. св. Ів. Хрестителя, від. 230., відбудуться в неділю, 25. грудня, в годині 2. попол., в гали 525 W. Rayen Ave. Проситься всіх членів прийти на означений час. Напоминаємо кожного члена, щоби заплатив місячну вкладку і довги найдальше до дня 23. грудня 1938., бо ми хочемо мітінг мати без збірок. На мітінгу буде справоздання за 6 місяців. Контрольна комісія теж здасть справоздання за 6 місяців. Буде вибір уряду на 1939. рік. Просимо всіх членів сповнити свій обовязок і поплатити свої довги до Союзу і братської каси. Не явившийся на мітінг член буде караний після братського статуту. — Теодор Періг, предс.; Ів. Гармич, секр.-кас.

ПЛЕЙНФІЛД, Н. ДЖ. Річні збори Тов. ім. Івана Франка, від. 372., відбудуться в неділю, 25. грудня, в годині 3-тій пополудні в товариськім домі. Просимо всіх членів і членниць прбути на збори, бо є важні справи до полагодження. На зборах буде вибір урядників на 1939. рік. Довгуючих членів просимо вирівняти свої залеглі вкладки, щоби не переносити довгу зо старого на новий рік. Не приявні члени підлягають карі після ухвали. — В. Ярема, предс.; В. Ренковець, кас.; Д. Семенюк, секр.

НОРТГЕМПТОН, ПА. Річний мітінг Сестр. св. Ольги, від. 318., відбудеться в неділю, 25. грудня, в галі церковній, в год. 2. пополудні. Всі члени повинні явитись. Члени, котрі не будуть присутні хоч раз на рік, заплатять кару 1 дол., а урядник 2 дол. На цім мітінгу буде звіт уряду і контр. комісії за цілий рік. Буде вибір уряду на 1939 рік. Тому всі члени повинні прийти. Довгуючі до каси відділу члени мусять вирівняти свої довги, бо в противнім разі поступиться після статута. Інші справи відділу будуть теж обговорені і полагоджені. — Анна Куштай, предс.; Онуфрей Палій, кас., Василь Саюк, секр.

КУРТІС БЕЙ, МД. Річний мітінг Бр. св. Петра і Павла, від. 81., відбудеться 25. грудня, в годині 2. пополудні. Обовязком кожного члена є явитися на річнім мітінгу, бо маємо важні справи до полагодження. Просимо довгуючих членів прийти і вирівняти свої залеглости. По зібранні вкладок контрольори здадуть свій звіт, а опісля приступимо до вибору уряду. Може хто з вас має знайомого, котрий хотів би записатися до нашого Бр. і до У. Н. Союзу, просимо привести на річний мітінг, а ми його радо запишемо. — В. Чачка, предс.; А. Блауцяк, кас.; І. Малінський, секр.

ОЛІЕН, Н. Й. Річні збори від. 363. відбулися дня 11. ц. м. На тих зборах ухвалено дати 10 дол. для нашої ново-збудованої держави, Карпатської України. Хоч половина наших членів без роботи, а проте всі, як один, стали разом, щоби помогти хоч малою жертвою урядові Карпатської України. І цим ми сказали гунам з Варшави-Будапешту, що не лише о. Волошин, а ми всі стоїмо за свою державу, без ріжниці політичних чи релігійних переконань. Рівнож ухвалено дати 5 дол. для Тов. „Просвіта" у Львові, щоб воно мало змогу далі провадити свою просвітну роботу між нашим народом. Гроші шлеться до Обєднання. — Г. Підскальний.

З УКРАЇНСЬКОГО ЖИТТЯ В АМЕРИЦІ

БЕТЛЕГЕМ, ПА.

Листопадове Свято.

Заходами 78 від. ОДВУ і 47 від. У. Ч. Х. відсвятковано в нас 13 листопаду Листопадове Свято. Того дня зрана, по Службі Божій, о. Колтуцький відправив панахиду за полеглих стрільців. Вечором того дня люди посходилися в парохіяльній салі на святочний концерт.

Свято відкрив о. Колтуцький короткою, але щирою промовою, в якій згадав про наш Рідний Край і про долю наших братів, яким Польща не дає жити на своїй власній землі. З черги він покликав на бесідника п. М. Леськова, який своєю промовою зворушив серця слухачів. Він згадав про те, що діється під Польщею, в Карпатській Україні та під большевиками, що також немилосерно давлять наш нарід.

О. Колтуцький відчитав резолюції проти тих переслідувань і попросив присутніх, щоб вони їх одобрили. Повстанням з місць присутні одноголосно одобрили ці резолюції. Їх рішено вислати до всіх великих держав.

Хор під проводом Онуфрія Гринькова дуже гарно відспівав кілька пісень. Також дуже гарно деклямували малі діти. О. Колтуцький подякував присутнім за участь, а учасникам програми за труд і попросив про збірку на визвольну боротьбу. Зложили: Ф. Саварюк $2; Й. Ганусевич $1.50; по $1: М. Брус, М. Заболоцький, В. Кафарич, В. Запажонний, І. Малицький, М. Запажонний, І. Фаринюк, Т. Данилюк, М. Галевич; по 50 ц.: пані Чайка, М. Паламар, І. Морикін, пані Чічерська, пані Божик, пані Корінь, Н. Любий, А. Сисак, Ю. Чайка, І. Божик, М. Білецький; Н. Гетьманюк 35 ц.; по 25 ц.: І. Рибак, Д. Коростинський, пані Копчук, пані Явна, Я. Ільків, пані Лимич, пані Могильська, Н. Кумонька, Н. Рибак, пані Сисак, пані Григоруш, А. Кмита, пані Бутрин; решта дрібними. Разом $32.17. Розходу було $12.-50. Вислано через Ц. У. ОДВУ $19.67 на визвольну боротьбу.

М. Брус, секр. 78 від. ОДВУ.

ЦВІТИСТИЙ КОСТЮМ.

Фільмова акторка Джовн Валері показала на недавній виставі моди в Голівуді новий купелевий костюм з шовку, розмальованого в цвітисті взори.

ВОВК КИНУВСЯ НА ШКОЛЯРІВ.

У місцевості Фрумусіці під Баташонами на Буковині вовк покусав чотирьох синів директора школи Манолеску, коли йшли до школи до другого села.

ТАРЗАН СМІЛИВИЙ.

(88)

Свій очайдушний учинок Тарзан поповнив виключно під впливом хвилевого чуття. Він рідко коли поступав так необдумано, як це він робив тепер. Але катування безборонної жінки було більше, ніж він міг знести. Проти цього бунтувалася ціла його істота і він, не роздумуючи довго, скочив у саму середину дикунів. А, знайшовшись між ними, він думав, що робити далі.

Та багато часу до надуми серед тих відносин він не мав. Бо як тільки наче з неба впав серед них, дикуни розскочились на кілька кроків і станули немов скаменілі. Кілька хвилин тривала мертва тишина, серед якої дикуни і Тарзан стояли непорушно. А далі дикуни прочунялись і один з них підняв спису проти нього. Тарзан вирвав йому спису.

Тепер немов прорвався голос дикунів і вони люто закричали: „Демон, демон! Вбиймо демона! Тепер він наш, тепер він не втече". З тими словами кілька дикунів наставили проти Тарзана свої списи. Але одного з них Тарзан прошив тою списою, що він її вирвав дикунові, а від інших спис він ухилився. Положення ставало таке, що, здавалося, Тарзан згине.

Але Тарзан мав неймовірну скорість. Він не лиш уникав спис, але деякі з них ловив у повітрі і блискавично пускав їх у напрямку дикунів. Кілька дикунів уже валялись по землі, залиті кровю. Та дикунів було багато, вони з усіх сторін натискали на Тарзана. Він сам, можливо, був би врятувався, та він думав про Марію, якої не хотів лишати.